

Betreft: Advies bij de notitie Beleidsregels kennismakingsperiode Waddinxveen

Datum: 14 maart 2025

Geacht college,

Op 18 februari is ons gevraagd een advies uit te brengen over de Beleidsregels Kennismakingsperiode Participatiewet van de gemeente Waddinxveen. Wij waarderen het initiatief van de gemeente om uitkeringsgerechtigden de mogelijkheid te bieden om op proef samen te wonen zonder dat dit direct gevolgen heeft voor hun uitkering. Dit beleid kan drempels verlagen voor inwoners die willen samenwonen en bijdragen aan een meer rechtvaardige uitvoering van de Participatiewet.

Binnen de adviesraad is dit onderwerp uitvoerig besproken met de bestuursleden. Er zijn veel inhoudelijke discussies gevoerd over de impact van deze regeling, de praktische uitvoering en de gevolgen voor uitkeringsgerechtigden. Daarnaast zijn externen benaderd om aanvullende inzichten te verkrijgen. Wij hebben in onze overwegingen de volgende documenten gebruikt:

- Beleidsregels Kennismakingsperiode Waddinxveen
- Motie 11 – Samenwonen op Proef (PvdA, GL, WeWa)

Deze documenten vormden de basis voor onze analyse en adviezen. Wij onderkennen dat de gemeente met deze beleidsregels een stap zet naar een sociaal beleid dat aansluit bij de behoeften van uitkeringsgerechtigden. Tegelijkertijd zien wij op enkele punten ruimte voor verbetering en verduidelijking.

Met dit advies beogen wij knelpunten te signaleren en oplossingsrichtingen aan te dragen, zodat de regeling effectief en eerlijk kan worden uitgevoerd.

Advies 1: Verbeter de communicatie over de regeling

Zorg voor heldere, toegankelijke informatie over de kennismakingsperiode, zodat uitkeringsgerechtigden goed begrijpen wat de voorwaarden en gevolgen zijn. Dit kan via de gemeentelijke website, brochures en gesprekken met consultants.

Advies 2: Duidelijke koppeling met andere sociale regelingen

Geef expliciet aan hoe de kennismakingsperiode zich verhoudt tot andere sociale regelingen, zoals de **kostendelersnorm en toeslagen**, om misverstanden en onbedoelde terugvorderingen te voorkomen. Naast de gevolgen voor de bijstandsuitkering is het belangrijk dat inwoners inzicht krijgen in de mogelijke impact op:

- **Huurtoeslag:** Samenwonen kan invloed hebben op het gezamenlijk inkomen, waardoor het recht op huurtoeslag kan veranderen.
- **Zorgtoeslag:** Het verzamelinkomen kan wijzigen, wat gevolgen heeft voor de hoogte van de zorgtoeslag.
- **Kindgebonden budget:** Als een partner inkomen heeft, kan dit effect hebben op deze tegemoetkoming.

Wij adviseren om deze aspecten expliciet te benoemen in de communicatie richting inwoners, zodat zij vooraf goed geïnformeerd zijn over de mogelijke financiële gevolgen van de kennismakingsperiode.

Advies 3: Verduidelijk de aanvraagprocedure

Beschrijf concreet hoe het aanvraagproces verloopt, welke documenten nodig zijn en binnen welke termijn een besluit wordt genomen. Dit voorkomt onzekerheid bij inwoners.

Advies 4: Maak een uitzondering mogelijk voor schrijnende gevallen

De huidige beperking van één kennismakingsperiode per vijf jaar is begrijpelijk om misbruik te voorkomen. Echter, in sommige schrijnende situaties kan deze regel te strikt uitpakken. Wij adviseren daarom om een uitzondering mogelijk te maken voor mensen bij wie een eerdere samenwoonperiode door overmacht is mislukt.

Concrete uitzonderingscriteria kunnen zijn:

- Een eerdere samenwoning werd **gedwongen beëindigd** door omstandigheden zoals huiselijk geweld, een medische noodzaak of het overlijden van een partner.
- Een van de partners raakte door **onvoorziebare gebeurtenissen** (zoals verlies van woning door brand of een juridisch conflict) tijdelijk dakloos en moest noodgedwongen de samenwoning beëindigen.
- Een eerdere kennismakingsperiode werd vroegtijdig beëindigd **op advies van de gemeente of een hulpinstantie** vanwege onvoorziene complicaties.

Wij adviseren om deze uitzonderingen expliciet in de beleidsregels op te nemen en een **hardheidsclausule** toe te voegen, zodat de gemeente maatwerk kan toepassen in specifieke gevallen.

Advies 5: Onderzoek de uitvoerbaarheid van het behouden van een eigen woonadres

Voor sommige inwoners met een huurwoning en beperkte middelen kan het financieel onhaalbaar zijn om hun woning aan te houden. Onderzoek of uitzonderingen of tijdelijke oplossingen mogelijk zijn.

Advies 6: Stel een maximale beslistermijn in voor gemeenten

Wanneer twee uitkeringsgerechtigden uit verschillende gemeenten samenwonen, moeten beide gemeenten toestemming geven. Dit kan leiden tot vertraging. Neem in de beleidsregels een vaste termijn op waarbinnen een gemeente moet reageren.

Advies 7: Flexibiliteit bij eerdere samenwoning

De uitsluiting van een kennismakingsperiode voor mensen die eerder hebben samengewoond, kan te streng uitpakken. Overweeg een uitzondering als een eerdere samenwoning tijdelijk en noodgedwongen werd beëindigd.

Advies 8: Hardheidsclausule voor familierelaties

De uitsluiting van bloedverwanten is begrijpelijk, maar er kunnen situaties zijn waarin

een kennismakingsperiode wenselijk is, bijvoorbeeld bij een zorgrelatie tussen broer en zus. Een hardheidsclausule kan hier uitkomst bieden.

Advies 9: Introduceer een bezwaarprocedure bij intrekking van toestemming

Inwoners moeten de mogelijkheid hebben om bezwaar te maken als de gemeente de kennismakingsperiode intrekt. Dit draagt bij aan rechtszekerheid en transparantie. Wij adviseren daarom om expliciet in de verordening op te nemen dat een bezwaarprocedure van toepassing is en op welke wijze inwoners hier gebruik van kunnen maken.

Advies 10: Geef duidelijkheid over tijdelijke leegstand en controle

Maak expliciet in de beleidsregels dat tijdelijke leegstand tijdens de kennismakingsperiode is toegestaan, zolang er een aantoonbare intentie is om terug te keren. Neem ook op welke vormen van bewijs acceptabel zijn bij controle.

Advies 11: Onderzoek de mogelijkheid voor tijdelijke onderhuur

Het tijdelijk leeg laten staan van een woning kan financieel problematisch zijn. Onderzoek of tijdelijke onderhuur onder strikte voorwaarden is toe te staan, mits dit juridisch correct wordt geregeld en wordt gemeld.

Advies 12: Striktere controle en preventie van misbruik

De kennismakingsperiode is bedoeld om uitkeringsgerechtigden een eerlijke kans te geven om samenwonen te verkennen, zonder direct financiële gevolgen. Tegelijkertijd is het belangrijk om te waarborgen dat de regeling niet wordt misbruikt. Wij adviseren daarom om in de beleidsregels expliciet op te nemen:

- Dat tussentijdse controles, zoals steekproeven of huisbezoeken, kunnen plaatsvinden om na te gaan of de kennismakingsperiode correct wordt benut.
- Welke sancties gelden bij misbruik, zoals terugvordering van onterecht verstrekte uitkering.
- Dat personen die misbruik maken van de kennismakingsperiode, bijvoorbeeld door bewust onjuiste informatie te verstrekken, voor een bepaalde periode (bijvoorbeeld 10 jaar) worden uitgesloten van een nieuwe kennismakingsperiode.

Door deze maatregelen expliciet in de beleidsregels te benoemen, wordt duidelijkheid gecreëerd voor alle betrokkenen en wordt voorkomen dat de regeling oneigenlijk wordt gebruikt.

Advies 13: Afstemming met de Belastingdienst over gezamenlijke huishouding en toeslagen

Verschillende onderdelen van de verordening, zoals het samenwonen of delen van kosten, kunnen invloed hebben op het gezamenlijke inkomen en daarmee op toeslagen zoals huurtoeslag, zorgtoeslag en kinderopvangtoeslag.

Wij adviseren de gemeente om hierover afstemming te zoeken met de Belastingdienst om onverwachte gevolgen voor inwoners te voorkomen.

Daarnaast is het belangrijk dat inwoners duidelijk worden geïnformeerd over de mogelijke impact van samenwoning op hun toeslagen en gemeentelijke regelingen. Een gemeentelijk informatiepunt kan hierbij ondersteuning bieden.

Conclusie

De Adviesraad Sociaal Domein ziet de kennismakingsperiode als een waardevolle toevoeging aan het gemeentelijk beleid. Wel zijn er aandachtspunten die verduidelijking en aanpassing vragen om de regeling eerlijk en werkbaar te maken.

Wij hopen dat deze adviezen bijdragen aan een succesvolle uitvoering en zijn bereid om deze mondeling toe te lichten.

Wij wachten uw uitnodiging hiervoor af.

Met vriendelijke groet,

André Cammeraat
Voorzitter Participatie Adviesraad Sociaal Domein Waddinxveen